

APEL

V. KONGRESU ŚWIATOWEJ FEDERACJI UKRAIŃSKICH ŁEMKOWSKICH ORGANIZACJI do SEJMU, PREZYDENTA i RZĄDU RP

Zebrani w dniu 12 maja 2012 r. w Gorlicach na V. Kongresie Światowej Federacji Ukraińskich Łemkowskich Organizacji, jaka jednoczy różnopoglądowych, różnych generacji i wyznań Łemków Polski, Ukrainy, Słowacji oraz diasporę łemkowską w Kanadzie, Stanach Zjednoczonych, Serbii i Chorwacji zwracamy się do najwyższych władz RP w sprawie likwidacji skutków akcji „Wisła”.

Sam V. Kongres ŚFUŁO obraduje w 65-lecie tragicznych dla nas deportacji i rozproszenia społeczności, skutkiem czego były: likwidacja zwartego zamieszkiwania, utrata własności prywatnej i społecznej, a także niepowetowane straty w kulturze duchowej i materialnej. Zanim doszło do deportacji 1947 r. należy zauważyć, iż 09 września 1944 r. PKWN i Rząd Sowieckiej Ukrainy podpisały umowę o wymianie ludności. Ukraińcy mieli „dobrowolnie” wyjechać na wschód, a Polacy ze wschodu powrócić do Polski. Deklarowana dobrowolność okazała się fikcją, gdyż z Polski przymusowo deportowano 482 tys. Ukraińców w tym 70 tys. etnicznych Łemków. Umowę o tzw. wymianie podpisano po to, by jeszcze przed Konferencją w Jałcie Rosja Sowiecka mogła potwierdzić nowe granice Polski.

Naszą ludność poddano planowej asymilacji, jaka w przyszłości miała zakończyć się całkowitym zniknięciem naszej etnograficznej grupy. Bezapelacyjnie najtragiczniejszą składową akcją „Wisła” były masowe, planowe przesiedlenia i całkowite rozsiadlenie ludności oraz aresztowania i osadzenia bez wyroku, w niemieckim obozie odosobnienia w Jaworznie, 3873 osób naszej inteligencji: nauczycieli, prawników, księży, lekarzy, z których 161 zamęczonych tam zmarło.

Mimo 50-lecia i 60-lecia akcji „Wisła” do dnia dzisiejszego nie dokonano w pełni politycznej i prawnej oceny tamtych decyzji i wydarzeń. Senat RP Uchwałą z 3. sierpnia 1990 r. dokonał oceny deportacji, a Prezydent RP w 1997 r. również potępił tamte dramatyczne wydarzenia.

W ostatnim czasie zauważalne są głosy poddające w wątpliwość tragizm i dramatyzm akcji „Wisła”, a także rozmiar poniesionych przez osoby deportowane strat materialnych. Instytut Pamięci Narodowej nie stwierdza nielegalności akcji „Wisła”. Kwestią nierozstrzygniętą jest likwidacja kulturowych, materialnych, społecznych oraz politycznych następstw przymusowych wysiedleń.

Ponad dwadzieścia lat demokratycznego ładu w Polsce nie wystarcza na dokonanie jednoznacznego i czytelnego potępienia działań totalitarnego systemu władzy. Dlatego też zgromadzeni na V. Kongresie, zwracamy się o wydanie przez Sejm: - Uchwały potępiającej autorów i wykonawców dwóch etapów deportacji, tj. w latach 1944-1946 oraz w 1947 r. akcją „Wisła”, - uchwalenie ustawy reprzywatyzacyjnej oraz przygotowanie rządowego programu likwidacji następstw akcji „Wisła”, proporcjonalnego do skali zastosowanych wcześniej represji, które do dzisiaj determinują położenie naszej historycznej mniejszości w Polsce.

Gorlice, 12 maja 2012 r.

Delegaci V. Kongresu ŚFUŁO